

מבעד למסוה (שעורים בהסתכלות)

מספרים... כי מחבר בא לרבי אפלי פוסליבה הרב הוילנאי לבקש הס' כמה לפרושו על ספר משלי, עיין רבי אפלי בפירוש

קצת מקומות ואמר למחבר: פרושים על תנ"ך יש לנו רבי ברוך השם, כחישנים וגם לא רעים כלל, ולפיכך איני נוהג לתת הסכמות על פירושים חדשים. תמה המחבר: רבי, הרי רק אשתקד באתי לפני כבוד תורתו ונתן לי אז הסכמה לפרושי הזרש על איוב? — איוב? — אמר רבי אפלי — זהו ענין אחר לגמרי... איוב, מיין אתה, היה מלומד כ"כ בצרות וחשבתי שאין בכך כחם אם תוסף לו עוד צרה אחת. כמעשה הזה נזכרתי אמש בשקראתי בעתונים ע"א הפרוש החדש שרוצים לתת עכשיו בעמאן להצהרת בלפור, עפ"י נוסח ישמעאל דוקא עם "מצודת דוד" ו"בעל-הטור" ש"ש שלנו למעלה על החר ולקבל

עליו הסכמה כ"הרבי" ומהמשלחת שלנו שם... ואמרתי בשעת מעשה: הכרות בלפור היא כ"כ מלומדת בצרות ומנוסה בכל מיני פרושים שחברו עליה עד כה בלונדון ובא"י, עד שפרוש טכה זה שבעמאן וכל מיני "מכות" שבעולם שיוסיפו לה מעבשיה אינם יכולים להזיק לה יותר, למשל, מהפירוש הידוע של "הרבי" בכבודו ובעצמו מיום 8 יוני... ולפיכך, כשנתפרץ אלי בשבוע זה גרוד שלם כתלמידי הרואים-בעבים ובעלי השבור פרת המפוחמת, הקיפו אותי כתנורו של עכנאי והתחילו צועקים: "גוואלד!" "ר' עז" מות, שם בעמאן "מוכרים" אותנו כמש בניזיד עדישים, ונותנים את הבכורה לישמעאל בעבור סרט אחד על החזה ומיוון סעודה אחת, ואתה מורנו ורבנו שכל רז לא אנים לד, אתה שותק להם לחברי המשלחת שלנו ואיך מכבד אותם כדבעי למיהוי וכראוי להם? מה? ה"פרא-אדם" הזה יהיה עלינו ל"כאבער"? ר' משה'לי קויטא, ומוסטפא ואחמדי ישבו להם על פתחו של גודערו ולהט החרב מתהפכת בידם והם, הם הבריות היפות הללו יהליטו אם לפתח את השער ליענקל'י שלנו הבא עיף ויגע מעמל הדרך לביתו הלאומי, וכשידפס ישראל'יק על

דלת אמו מבחוי, יענה לו ישמעאל בקולו הגם מ ב פ נ י ס: "מוש לאזים! היידא, סיקטיר!" ואיה הועד הלאומי שלנו? ומה עושים שם בטלונדיון? וביחוד מדוע קהל שותק? — בקצרה, נתתי להם לצעק מכל לבם, ולאחר שגמרו הושבתי אותם סביבי כהצי גרן ענולה ופתחתי להם במשל, כדרכי: הלא ידעתם תלמידי היקרים, — נד אמרתי להם בניהותא — את המעשה באותו אפיקורוס, שעמד לו בשבת-קדש ותקן את הגרד ברהוב בשעת צאת הקהל מבית התפלת, וכשהתנפלו עליו היהודים בצעקות על הלולי שבת בפרהסיא, ענה להם: — שא, שא! אל תצעקו ככה! שאלתי את הרב... — נו? ומה אמר לך הרב? — שאלו היהודים... — הרב אמר כי אסור — ענה העבריין בפשטות — אלא שאני נשבע לו כמו לתולד... כלפי מאי ספרתי להם כל זאת? — כלפי זה שהמשלחת שלנו הלכה מתחלה אל חבר הלאומים שלנו ושאלת, ואמרו להם בפרוש כי אסור, אלא שהם נכעו בכל-זאת מהמת... שאיך שרים החסידים שלנו? "הרבי" צוה להיות שמחים" ולנס... ולא עוד אלא שבועונותינו הרבים אצלנו

הרבנים נשמעים לאפיקורסים ד"ל והרב המאיר שלנו בא בטענה עצומה כי כל הבטריקים נכעו ל"שם וקבלו תאריכבוד שטרחהתם ולמה איפוא תקופה זכותו של הבטריק שלנו? ומה לא עושים אמנו בשביל מעט כבוד ומכש"כ רבנים וחכמים בישראל? — טלטל הזקן את עצמו לעכרהירדן והתענה עם — המסכן — על ביצים שלוקות, זנבות-מליחים ושאר-ידקות, ואליבא דיקנא כמעט שר בנעימה כדרכו, "הנותנת-שועה" למלכים וממשלת "זידים" לנסיכים-אמירים... ובשכר זה תלו על מצנפתו מאתוריו סרט קטן של "תחית ישמעאל", מהמת שאיצטלתו הארוכה לא הספיקה עוד לכל ה"הנישואנים" המתבדרים על חזהו — בסלוניקי, איזמיר, סטמבול ופודגאדב, כפי הנראה, החליט לפנות לו מעיל חדש כדי לתלות עליו את יתר המדליות... וראש הועד הלאומי, הג' דאחוד שלנו, זכה לכסא חדש על שלחן המלך, על יד "התרגנול" כיש ומרב הדוח דבר ערבית "נאחאווי" ואגב לקח עמן את ברוזקונו כדי לחנכו במצוות... * * *

ואוכל עמו "בשעלענט" בעמאן וגם "רוז ולחמה" בעטר אוצעותיה, מנהגישמעאל, לקיים דברי הז"ל: גדולה לגיטה המקראת את הלכות... ואולם, הכל יודעים כי בונתו של "הרבי" לא אל ה"קניידליד" ואף לא אל שיהות-הולין של ה"הלמיד חכם" הזקן ופתפות-רבינים שלו בשעת הסעודה, אלא דוקא אל הצנדה שלאחר "שלחו ערוך"... ויש אומרים כי הסכום שעשתה המשלחת בחזירתה מעמאן לא "הדך אד" ע"ו הוא רבז ל"אחדעו" (בלע"ז: מרמה) שעשו עם שנינו בעמאן, ואלקול-הדרכים שבעבר לירדן מורהה הוא סימן לקלקול הגדול שנעשה עכשיו על דרכנו פת כא"י... כפי שכוודיעים תסע בקרוב המשלחת שלנו אל שו"נ כדי להמשיך את המו"מ עם המלך, ויש להשיש שמא יצא הפעם דבר "כישו"נ" ושמא גדים... בנידודנו בעמאן אומרים ק"י ש (בלע"ז) לא רק לבאי-כחנו אלא לכל ישראל... * * * איז אני חכם דיפלומט גדול וקאו כל אדם זוכה שיהיה לו ראש של מיניסטרה ואולם לפי עניות דעתי יוצא כי מכל הענין על עמין יצא עשף — וראינו האחרון של קיש עם המלך יוכיח! קיש שאל את ה"מ"ע"א התפטרותו

של באיכו ד"ר אילנאג'י בלונדון וענה לו המלך :

— זהו תוכי בצורת-אדם.
 — ור' משה קוימא ? שאל הקולוניל.
 — האדא גאשים ! (זהו תמים) — ענה ה. מ.

— וכי אמר "המוסגר" שלכם מהו ?
 — וואלאה ג'אהיל ! (שובב באמת !)
 ענה הזקן מהג'אז בטון של "כעס" ..

— נו וכל המפגינים שלכם והשערוריה שעשו בעמאן ? — נסה הקולוניל לשאל.

— "וולאד, יא האוואג'אה !" (ילדים, אדוני) — ענה הזקן בתמימות.

— ומנה דעת ה. מ. על היהודים ? — שאל סודי-סוף באיכחנו.

— "איל-יאהוד מאפיש ביותלום !" (אין כעם היהודים !) — קרא הישיש בהתפעלות — יש ל"יאהוד מאסארי כתיר" (מיזון רב), ובישעתי-כעשה זרק כיבט לתור כיסו של אורחו-...

* * *

ולו הייתי אני חבר למישהת שלנו בעבר-לירדן ולו קשקש לוי ה"לכיד" הזקן בתשובתו כי "כלנו אזנים באנו שיו"ת" וביהוד על "א"י שהוא חלק מהמדינות של בני דודנו" — הייתי פותח את החומש'ל ילנו ומראה לו באצבע ממש את התואר היפה שהכתיר אותו עוד זקנו

לפני כמה אלפים שנה שנשאד לו בירושה ער היום הזה, ובכלל איני מבין מה ענין "אנור שיות" כאן ? והשניה, הייתי מראה לו בפירוש, כי אברהם-אבינו הוריש בצואתו את א"י ליצחק ולבניו ולבני-קטורה נתן במתנה את כל מדבר-ערב. ובמה שנוגע לכל מזכותיהם של בני-דודנו נגד ישראל שם מעבר-לירדן, עליו להזכיר כי ישמעאל כבר זמם בהיותו עוד בן שלש-עשרה שנה, מזמות נגד אחיו הצעיר יצחק'יל. אלא שהקב"ה הקדים והודיע לשרה אינו והיא שלחה תומ"י את הבהור ה"צדיק" מעל פניה, וכך דרכה של תורתנו הקדושה שכל דבריה אמת וצדק וסופם להתקיים : בנות-הזה כגישות תמיד את בני-אדם מגוזה-עדן : קין הורג תמיד את הבל אחיו ; בני-לבן גוענים עד היום הזה שיעקב גזל את ירושת אביהם וכן הלאה, ומסתמא ישאר גם ענין ישמעאל ויצחק לדורות ואם יעשו בני דודנו "קונציו" הרבה, יטול במהילה את נאד המים וילך לו אל המדבר ועליכום-אסאלאם ! ..

* * *

ומשנכנס אדר מרבין בשמחה. בר"ח אדר זה פתחתי את "הספר" — מיון לוח ינתי תרפ"ד, שנדפס ע"י האחים רואלד בירושלם עית"ק והפשתי שם לראות אימתי

יהול להיות פורים בשביל ענין ה"דרכו" שיופיע אי"ה בדרכנותיו לכל קרבנותיו, והנה מצאתי כי חג הפורים יהיה ביום שלישי ושושן-פורים, כמובן, ביום רביעי — י"ד וט"ו אדר א'. וליתר בטחון הבטתי הלאה וראיתי לשמחתי כי יש בשנה זו עוד פעם פורים, ביום החמשי וביום הששי, י"ד וט"ו אדר ב' — פורים-ארוכתא... ותיתי להם להאקיה רואלד שחסו קצת על אהב"י ולא הכניסו גם את "תענית אסתר" שתי פעמים...

ועוד הפתעה אחת לכבוד פורים : הפרופיסור סלושין גלה בשבוע זה בחפירותיו את טבעתה של אסתר המלכה ביד-אבשלום... ואולם אחרים מחוקרי-קדמוניות בעירנו משערים עפ"י הסמנים שבחומש כי זוהי דוקא ההתחמת של תמר . . .

ובשעה שבקרתי את החפירות של סלושין וראיתי את כל הבנינים המפוארים המתג-לים מתחת ל"יד-אבשלום", נזכרתי באותו המעשה הנפלא שהיו מספרים על אדות יוהנס מילר, אותו הפיזיולוג והאנטום (המנתח) הגדול, שהיה מפורסם בליכך בדורו, והיה דר-יאגב גם קתולי אדוק ומאמין גדול. כשהפרו מן האדמה את עצמותיו של אחד מקרושי הנוצרים, וכל העם מקצה תהל לעלות ברגל אל אותו הקבר להשתחוות אל העצמות הקדושות, היה בין המאמינים

העולים ברגל גם יוהנס מילר, מכיון שהגיע אל המקום הקדוש וראה את אשר לפניו ובחן את אשר ראה, קם ואמר : בתור אנטום ומנתם מוכרת אני להעיד, כי העצמות האלה הן עצמותיו של פגר סוס, ואולם בתור מאמין אין לי אלא לכרע על כרכי ולנשק את העפר הקדוש הזה. גם אני, כשעמדו רגלי בתוך האולמים התחתונים של "יד-אבשלום" וראיתי את ה ט ב ע ת הנפלאה השבתי בלבי רגע, כי לו הייתי אני במקום הפרופיסור החוקר — למה אבחר ? — הייתי מגלח מכבר לרגלי הרציון או אפילו בהמיטבריה את קברו של איזה זרובכל או נחמיה או אפילו של משה רבנו עה"ש עם כל עצמותיו ואוצרותיו עפ"י כל הכתבות והוקי הארכי-אולגויה — ממש כמו שגלו הם את תות-ענד-אמון במצרים ואת נבי-מוסה שלנו — והייתם רואים איך כל אהב"י היו נוהרים מכל קצוי ארץ ואפילו תיירים משלהם היו באים ירושלימה והיתה פרנסה מצויה ב"ה למלונים, למכוניות אפילו יהודיות, ומובט-חני שאז היה גם הנדיב החביב שלנו מטריח את עצמו לנסע לא ללוקסור אלא דוקא לירושלם, למרות תולשתו הגדולה, ואפילו פקידו ומלון הנאמן ר' פרנק לא היה מתנגד לכך...

ומכיון שאנו מדברים בחפירות אנלה לכם בסוד גמור — אבל כמו שאומרים אצ-

לם : "קונפירנשיאל" — כי מר תשבי גלה מעינות נפט היוצאים בקדושה ובטהרה ישר ממערת-המכפלה בחברון, זכר למכרות זהב טהור שעל דרך פתח-תמזה... ומה חסר לנו עוד בא"י ? — חוגת הכל אני רואה פה בארצנו וביחוד בירושלם עיה"ק. וכל מי שרוצה לראות, למשל, את "ונדיג" ולמות — כמאמר האיטלקי — בל יסע לאיטליה ולא יוציא כסף חנם לנסיעות רחוקות מעבר לים, אלא יטריח את עצמו לגשת ברגל עד שכונת "אהזה" בירושלם ויראה בעיניו ממש את "ונדיג" הקטנה עם בתיה השחים בתוך המים... ומספרים אגב, כי יהודיה אחת שנכנסה לפני הגשמים הגדולים שהיו בשבוע זה אל שכנתה אשר מעבר לרחוב לשאל ממנה קדרה, לא יכלה לשוב לביתה ולבעלה עד היום הזה, מחמת שאינה יודעת לשהות במים... ועוד מודיעים לנו ממקור בטוח כי במשך הזמן האחרון נזרעו ברחובות "אהזה" הרבה ערדלים "שמאליים" וגם "ימניים" ואפילו זוגות ואי"ה בבוא האביב תצמח שם סנדלריה שלמה...

* * *

ואיך אמרה שם הסופרת הפרסית הידו-עה, לידי זרש, במגלת אסתר ? — אם החילות לנפל, נפל תפל, והפקידים הגבוהים שלנו מבני "עשרת-השבטים" יוכיחו...

בגדול תהל — משר הצבאות במצרים וממצרים ועד הנה ושם נאכר ה"סטרא"-אחרא ואחריו החרו החזיקו גם המנהל המדיני שופרם ויד-ימינם של בני-דודנו על החר, לא לחנם מקונן עליו ה"פלסטיו" וצועק מרה : "הבל על דאבדיו" ואגב הוא מזכיר גב את חבריו המלאך גבריא'ל וס"מ ימ"ש . . . זכורני, כשהיה פה ר' חיים שלנו בפעם האחרונה דבר עם התכשיט הזה על ההר שלש שעות רצופות, "הטב עצים" עמו ממש, והוא — כלומר הערל שנתפטר — נתעקש כגוי לפגירה והוא באחת : אין היהודים החדשים מסוגלים לבנות את הבית-הלאומי ולך דבר אל המלאך-דומה אם הוא דומה לישמעאל ברוחו ונפשו ? ... וסגדה-מזכיר, שהוא באמת ה"כל-ולך" שם על ההר, גם הוא מ"ידידינו" ומכיון שהלך — לא ישוב!

אין אני דפלומט גדול, כמו שאמרתי לכם כמה פעמים, ואולם סובר אני כי הכל נעשה עפ"י "ר מ ז י" לונדון... אלא, שלאחר שנברד עליהם "ברוך שפטרנו" יס' פחו בודאי לסיטרא-אחרא שלנו בלונדון ויכתבו עלינו "ספר זכרונות" כמו חברם אשבי...

* * *

ובינתיים, כמו שאומר הרד"ק המהופך שלנו,—"המיניסטר מכנים שמה בולשביס-

טית לאוי" ואי"ה בקרוב בימינו יבוא המשיח האינטרנציונלי "מ ש ס" ונזכה לראות בעינינו את התחדשותה של לשכת-הגזית והסנהדרין, ואנשי כנסת-הגדולה של הסובייטים מתכנסים ב"עלית חנניה ב ז" ג ו ר י ו ז", וגוורים גזרות, והעם נשמע להם והולך בנעריו ובוקניו אל תיאטרון "ציון" להשתתף באזכרה של ל נ י ה, ואין המיטרה כסירה עוד את המודעות מעל הכתלים ושרים את האינטרנציונל בשפתו הקדושה של טרוצקי באין מפריע..

* * *

כן, עיקר שכחתי :

הרב ר' חיים הזומן בשבוע זה לפדיון-הכו בעיר העתיקה. כיון שראה אותו מרחוק אחד ממתנגדיו מבין האורחים, צוה ל"כלי-זמר לנגן אינ-ה"תקוה" לכבוד הרב. כששמע ר' חיים את נגון "התקוה" הרים את שתי רגליו הארוכות ועשה "ויברח"...

אגב, מוסר לי בעל-הלוחות שלי, כי עפ"י הצעתו של ה"תרנגול" החליטו הזונג-פלדים להשתמש בחמשים הכסף שקבלו בתור מותר מהזקן בעמא, לעכר תנור לכבוד פפה כדי להגדיל את מדרות האש של המחלקת בעירנו ולאפות מצה ומריבה נגד ועד-העיר בירושלם.

עז מות